

ODMEVI NA DOGODKE

TATJANA PREGL KOBE

60. mednarodni knjižni sejem otroške in mladinske literature v Bologni

OPTIMISTIČNO IZPOLNJENO POSLANSTVO PRED ...

Letos (2023) je med 6. in 9. marcem potekal 60. mednarodni knjižni sejem otroške in mladinske literature v Bologni. Velik sejmiščni kompleks je bil spet prostor, kjer se je bilo mogoče srečati z aktualno ponudbo knjižnih naslovov za otroke in mlade iz domala vsega sveta. Med vsemi tujimi založniki so se predstavile tudi nekatere slovenske založbe. Ob predstavitvi najnovejše knjižne produkcije so bili na stojnico umeščeni štirje delovni prostori slovenskih založnikov (Založba Malinc, Miš založba, Založba Pivec, Sodobnost International). S samostojno stojnico pa sta bili navzoči Založba Mladinska knjiga in Založba Morfemplus.

Kot običajno so pod okriljem Javne agencije za knjigo RS (JAK) potekali sestanki petindvajsetih slovenskih in tujih založb in literarnih agentov. Razstaveni prostor Založbe Mladinske knjige je bil na lastni stojnici v hali 29 odet v ilustracije Ane Zavadlav, ki je prispevala podobe za *Italijanske pravljice I. in II.* Itala Calvina (lansko leto so izšle v dveh knjigah), in Lile Prap – iz njene najnovejše slikanice *Zakaj* v jubilejni izdaji. Na povabilo založbe so se sejem obiskali ilustratorica Ana Zavadlav, pisateljica Anja Štefan in prevajalec Gašper Malej.

Znova so bile v središču knjige za najmlajše in za tiste že malce večje bralce, program pa je letos potekal v znamenju stoletnice rojstva Itala Calvina. V knjižni zbirki, namenjeni klasičnemu pravljničnemu žanru, kot so bili brata Grimm, Perrault, Andersen in drugi, so leta 1956 v ugledni italijanski založbi Einaudi iz Torina izvirno izšle *Fiabe Italiane (Italijanske pravljice)* pisatelja Itala Calvina (1923–1985). V njej je bilo dvesto italijanskih ljudskih pravljic. Italija takšne zbirke v knjižnem jeziku do njegove izdaje še ni imela. Pisatelj je pravljice vzel iz izvirne, surove in neobdelane ljudske pripovedne tvarine, jih pilil, mehčal in predeloval toliko časa, dokler ni za vse našel enotnih pravljnično pripovednih temeljev. Pisani paleti različnih motivov in likov je vdahnil svoj avtorski pečat in svojevrstno panoramo usod človeka od rojstva do smrti. V luči tega jubileja so na sejmu pripravili okroglo mizo s prevajalci Itala Calvina v različne jezike. Udeležil se je tudi prevajalec Gašper Malej, ki je njegove pravljice poslovenil. Ilustratorica Ana Zavadlav je za objavo v obeh knjigah ustvarila 70 celostranskih ilustracij in 50 risb. Njeni občuteni pasteli jih s svojo (sicer intenzivno) barvo odevajo z nekakšno starodavno, večnostno milino. Njene vrhunske risbe so nastale v nekakšnem zanosu. Ker pri spontani risbi popraviljanje ni mogoče, se je ilustratorica zanašala na svojo intu-

icijo in izkazalo se je, da je pri objavljenih (očitno) ulovila pravi trenutek. Te njene risbe se kot nekakšni krokiji tihotapijo med besedilo, nato pa udomačene blestijo hkrati z občutki, ki jih ima bralec ob dojemanju besedila. V okviru sejma je bila postavljena tudi razstava, na kateri je bilo mogoče videti ilustracije Ane Zavadlav, a žal preskromno predstavljene. Zaslužila bi si večjo razstavno pozornost, saj je bila izbrana kot ena od tridesetih (!) zmagovalcev natečaja ilustracij književnih del Itala Calvina. Na natečaju *Italian Experience. Illustrations for Italo Calvino (Izkusiti Italijo. Ilustracije književnih del Itala Calvina)* je sodelovalo kar 521 avtorjev iz 47 držav in regij.

Nagrada strega (italijansko Premio Strega) je najprestižnejša italijanska književna nagrada. Podeljujejo jo od leta 1947. Nagrado dobi avtor najboljšega proznega knjižnega dela, prvič izdanega od prvega maja prejšnjega leta do 30. aprila tekočega leta. Med dobitniki nagrade je bilo doslej več tudi v Sloveniji poznanih avtorjev književnih del. Strokovna žirija Strega Girls and Boys Prize je 8. marca 2023 razglasila zmagovalno knjigo nagrade za najboljšo pripoved zgodb skozi slike. Prejela jo je francoska ilustratorica in avtorica otroške literature Rébecca Dautremer za knjigo *A moment only* (prevod Francesca Mazzurana), ki je izšla v priznani italijanski založbi Rizzoli. Knjiga vizualno predstavlja s podrobnostmi izjemno bogato življenje presenetljivega miniaturnega sveta, pri čemer vznemirjajoča pripoved o bleščeči lepoti življenja gledalca vabi k zanosnemu branju besed in opazovanju podob, ki z roko v roki pripoved uravnatežujeta. Zmagovalna knjiga je bila razglašena v okviru sejma otroških knjig v Bologni 2023 v atraktivnem ambientu Caffè degli Illustratori. Med 33 imeni avtorjev, ki so jih za nagrado predlagali založniki, so bili med finalistice uvrščeni še: Nora Dåsnes (Mondadori), Marion Kadi (Terre di Mezzo), Malin Kivelä & Martin Glaz Serup in ilustracije Linde Bondestam (Hiperboreja).

Na sejmu so prek neposredne medijske povezave s Stockholmom razglasili tudi prejemniko priznanja ALMA 2023 (nagrada Astrid Lindgren), ki jo je prejela Laurie Halse Anderson, ena osrednjih mladinskih pisateljic iz ZDA (le v vednost: v slovenščino so prevedene njene knjige *Krik*, *Zamrznjeni dekleti* in *Povej!*). Med nominiranci nagrade ALMA so bili tudi štirje slovenski avtorji in ilustratorji: Ana Zavadlav, Miroslav Košuta, Huiqin Wang in Andrej Rozman Roza.

Sredi sejemskega tedna je bil predstavljen tudi nastop Slovenije kot častne gostje v Bologni prihodnje leto, ki ga že z nekajletnimi pripravami (zaradi pandemije covida so se priprave zavlekle) organizira JAK v sodelovanju z organizatorji knjižnega sejma. Takrat še vršilki dolžnosti direktorja JAK-a Katji Stergar (kmalu po zaključku sejma jo je vlada imenovala za direktorico za dobo pet let) so se pridružile še direktorica bolonjskega sejma Elena Pasoli, glavna urednica Založbe Mladinske knjige Alenka Kepic Mohar in urednica Jana Bauer iz založbe Sodobnost International.

Program sejma – v organizatorski domeni Vodnikove domačije in Založbe Mladinska knjiga – je obogatila tudi evropska regionalna konferenca IBBY z naslovom *Finding a Safe Home in Books (Iskanje varnega doma v knjigah)*, na kateri je Alenka Veler predstavila *Festival Itn. – Festival angažiranega pisanja* in njegovo aktivno vlogo pri oblikovanju svojega varnega doma v knjigah.

Za ilustratorje je na sejmu najpomembnejša vsakoletna kurirana ilustratorska razstava, predlogov je vedno več tisoč, izbranih pa je le okoli 70 ilustratorjev iz

vsega sveta. Letos se na razstavo ni uvrstil nobeden izmed slovenskih ilustratorjev, v preteklosti pa so bili na razstavi predstavljeni Ana Zavadlav (2019), Andreja Peklar (2018), Maja Kastelic (2015), pred tem pa še Peter Škerl, Alenka Sottler, Lila Prap. Letos je svoje ilustracije na izbor za sodelovanje na razstavi poslalo 4000 (!) ilustratorjev iz več kot devetdesetih držav, vsak po pet ilustracij. Zanimivo je, da v katalogu razstave niso predstavljene vse njihove ilustracije, temveč le izstopajoče iz vizualnega konteksta ali pa tiste ob besedilu, ki izstopa iz povprečja. Poleg tega so avtorji (v kot vedno obsežnem barvnem katalogu na skoraj dvesto straneh) predstavljeni po abecednem redu, ne glede na to, iz katerega dela sveta prihajajo ali v kateri državi živijo.

Naj za zaključek poročila o preteklem sejmu in optimistično napoved za naslednji, 61. mednarodni knjižni sejem otroške in mladinske literature v Bologni, kjer bomo predstavili najboljšo slovensko produkcijo knjig za otroke in mladino, ponovimo besede direktorice JAK-a Katje Stergar: »Gostovanje na sejmu v Bologni 2024 je zame še vedno projekt, ki bi se ga želela veseliti, projekt, ki ne zahteva tako zelo veliko, da bo v polnem zagonu in da bodo rezultati dobri in trajni. Zakaj v projekt še vedno verjamem, četudi nam voda že sega prek grla? Ker obožujem kakovost slovenskih knjig za otroke in mladino, ker vem, da bi s predstavitvijo v Bologni marsikomu odprli še kakšna vrata, in ker si želim, da bi ves svet z odprtimi usti občudoval naše – vaše knjige.« (*Sodobnost*, 87(1-2), 10)

Poslanstvo pred našim gostovanjem vrhunske slovenske literature in izjemnih ilustracij za otroke in mladino prihodnje leto na tem prestižnem sejmu knjig v Bologni je že nekaj časa navdihnjeno z optimizmom. Na naše sodelovanje se pripravljajo vrhunski poznavalci literature in ilustracije zanjo. Tako bolonjski sejem knjig – namenjen zvestim bralcem prihajajočih generacij, z mnogimi odličnimi in inovativnimi knjigami zanje – suvereno vstopa v svoje sedmo desetletje z enako strastjo in ponosom in prav nič ne kaže na konec izdajanja knjig. Ravno nasprotno!